

HALKIN DOSTLARI'NDAN

Hakk'ın dostlarına

İsmet Özel

İsmet Özel komünistken de kafir, Batı, kapitalist dünya sistemi karşıydı, Türklük derken de... Düşüncesinde, şiirinde, varoluşunda devamlılık olan ender yazarlardandır, entelektüel kimliği buradan gelir zaten. Efendilerin pusatlarına üsttenci bakışını Müslümanlar edinemedi ne yazık ki; ürkek, indirgemeci ve dışlandığı yere girmek için can atan tutumlarından vazgeçemediler.

Halkın Dostları'nı çıkarırken de Hakk'ın dostlarıyla bir aradayken de Türkiye'nin nomosunun peşindeydi. Saf, yalnız bir Türk gerçeğinin sadece İslam ile var olabileceğini neoliberalizmin Türkiye'yi ve Müslümanları işgal ettiğinde söylemedi sadece, komünistken Kızılay'da "kula kulluğa hayır" sloganları atarken de aradı.

Peygamber Efendimizin yancağızından seslendi, "bir elime Ay'ı bir elime Güneş'i verseniz davamdan dönmem" sünnetini bilmem ondan daha iyi uygulayabilen geldi mi bu topraklara...

Graham Fuller'e yayınevini duvarındaki harita üzerinde dünya sistemini anlatmışlığı var, eliyle yaylar çizerek Balkanlardan Anadolu topraklarına sıkıştırılırsa da, "Orta Asya'ya dönmeyeceğiz" ultiomatını verdi. Fuller'in aldığı kesin o uyanı, Türklerin anladığına inanmadı hiç, Türklük vurgusu İsmet İnönü'nün Lozan'dan çıktıktan sonra "bir yüz yıl kazandı" sözünün gerçeklik sahasına inmemesi içindi biraz da; bölünme sözü edenlere karşı çıkararak, "hayır, bölünme tehlikesi yok, bu topraklarda Türk varlığının ortadan kalkma tehlikesi var" dedi.

Türkiye'nin Osmanlı'nın devamı olduğunu iddia edenlere mukabil burada İstiklal Harbi ve İstiklal Marşı ile yeni bir devletin, yeni bir milletin doğduğunu iddia etti, İstiklal Harbi kazanılmadan önce İstiklal Marşı'yla Türkiye'nin nomosu belirlenmişti bile; İslam, Türk, ehli sünnet ve gaza omurgası...

Sağlam felsefe

İsmet Özel şiirlerinde, yazılarında, Türkiye'nin ya da dünya sisteminin mekanizmasını anlatırken "insan" her zaman merkeze aldı. Felsefenin eşlik etmediği yazısı neredeyse yoktur; *Tahrir Vazifeleri* başlı başına bir felsefe metnidir. Türk okuru *Tahrir Vazifeleri*'ni yeterince okumadı, yeterince anlamadı.

İsmet Özel hayatı boyunca bir kendilik bilgisi üretti, bir kampın adamı, sözcüsü olmayı varoluşuna kabul ettiremedi.

Müslümanlara, Türklere ailelade, sıradan insan olmama, biricik kalma şuru için çırpındı; o kendisi gibi Müslümanların da kafirinden ayrı bir hayat yaşaması, varoluş sergilemesi için yazdı, Müslümanlar "herkesleşmek", sıradanlaşmak, basit bir Batı mukallidi olmak için yirtindi.

Ortam içinde kalıp sistem dışında düşünme özgürlüğü kazanmayı öne çekti, "asfaltta gezip asfaltı eleştirme özgürlüğü"nden bahsetti, hitap ettiği çevrelere "en iyi asfaltı üretme"nin derdindeydi.

Dünyaya gelmeyi saldırnya uğramak şeklinde yorumlarken Heidegger'in firlatılma istiaresini kullandı, dünyayı savaş meydanı olarak kurken de dünya hayatını bir hurma ağacının dibinde gölgeleme hadisi zihnindeydi. "Ortama uymuyorum çünkü dünyada evimde değilim" düşüncesi insanın tamamlanmamış bir proje olduğuna atf yapıyordu. Kim tamamlayacak bu projeyi... hiçbir zaman insanı mutlaklaştıran bakış açısına girmede, Allah'ın takdirini bir ehli sünnet müdafisi olarak zihninin merkezine yerleştirdi. İnsanın özü olduğunu söyleyen klasik felsefeye karşı çıktı, insanın özünün değil tarihinin olduğunu söyleyerek sorumluluğunu yüzgeri eden insan varlığının foyasını çıkardı. Kimse köttü, çirkin, gavura has olanı yapıp özünü suçlamasın, insan ve dahi Müslüman yaptıkları kadar insan ve Müslümandı.

Anadolu'nun, biz Türklerin ailelerinden birinin evladydı, asaleti soyundan, boyundan, klanından, verili gelmiyordu, Arap Komserin Oğlu olarak kendisine "gazetelerini getir" diyen valiyi "benim görevim değil çok istiyorsanız kendiniz alın" diyen babasının asaletini tevaris ettirmişti. Kadirşinas itaatsizliği tevaris edilmemiş asaletinden, yani yapıp ettiklerinden, dünyaya doğru yürütmesinden belliydi.

Dünyaya gelmenin amacı nedir; en konforlu maddi imkanlara sahip olmak mı, şaşaalı medeniyet kurmak mı? Tabii ki hayır, kapitalizme, küfre karşı varoluş göstermek kendini sahiçilik arayışıyla açıklar.

İsmet Özel nedir diye soranlara rahatlıkla baştan ayağa sahiçilik arayışı diyebilirsiniz, zannetmeyin ki samimiyet yahut sadece sözleriyle yaşadıkları arasında hilaf bulunmayan... Sahicilik kişinin "kendi potansiyelinden başkasına" itibar etmemesiydi...

Fichte'nin "kendi kendine yeten Alman ruhu"nu önce İsmet Özel varlığına sonra Türk milletine uyguladı, kendi kişisel tarihini Türkiye'nin tarihine birlikte okuması bu bütünlükten kaynaklanır.

Türklük vurgusunu seslendirdiğinde neoliberal siyasallık hakimdi, AB ile birleşme, bir arada yaşama, hoşgörü kavramları etrafında millet vasfına karşı aleni bir proje yürütülüyordu, "kafirle çatışmayı göze alan Müslümana Türk denir" diyerek, bilkuvve millet bağıni bilfiile çekti, millet olma erdemini, asaletini yeniden bu topraklara hatırlattı.

Muhammed Hamidullah'ın İslam'a

Giriş'ini okuduktan sonra sadece Müslüman olurken başkasından, kafirden geleni red etme şiarını da aldı, İslamcılık düşüncesini getirdi. Antagonist siyaset anlayışı vardır, gri nedir bilmez, dizleri ve elleriyle tempo tutarken söylediği "freedom now" sloganına "gerçekçi ol imkansız iste"yi ekler her zaman. İsmet Özel vaaz veren yazarlardan olmadı, ahlakçı da değildi; ahlak yazarlarının başkösüne yerleşmesine rağmen. Belki Seyyid Kutup'tan mühlhem devletten çok toplumu öne çıkarır. Toplum cemaatleşme kavramıyla birlikte izah ederken millet bağına geçiş sağlar. Bu tarihsel süreklilik dünyaya katı bakışın, güçlü toplum arayışının, tazelenen, her gün yenilenen bir dünyada var kalmanın temel formülüdür. "Düzen değişsin diyenleri düzen değiştirdi" ifadesi öne çıkarılmı, projelere dahil olanların, para ve kariyer için davanın değerini çürütenlerin konumlarını açık eder.

Cemaatleşme

İsmet Özel hiçbir zaman bir doktriner olmadı, olmaktan da imtina etti. Bu çağın içinde ama bu çağın üstünde insan ve toplum-millet bağı öngördü, komünistken saf-sağlam bir sınıf ve toplum, İslami hareket derken saf-muhkem bir İslami cemaat-toplum, Türklük vurgusunda yine saf-bütünlük bir millet bağı için çırpındı... Hedefe kilitlenmiş, küfrün kirlenmediği saflıkta bir zihin ve irade ile modernizmin ayartmalarından kendini azade kılmuş bir insan gerçekliği... Sahabeden millete geçen ayın siperden birbirine bakan, birbirinin arkasını kollayan, birbirine itimat eden, "bu adam beni satmaz" diyebileceğin bir cemaat...

1970'lerin genç İslamcılarının çıkardığı *Düşünce Dergisi*'nde yazdığı *Cemaatleşme* yazısını, daha Müslümanların arasında yeni dahil olmuştu. Sezaî Karakoç'un yanına geldiğinde "İslami kıyafet" giydiği için istihzayla karşılanmıştı, Müslüman saflığına inancını bu bakışlar kırmadı hiçbir zaman! Cemaate aynı cepheyi pay-

Ercan Yıldırım

Yazar

laşacağı arkadaşlıklara öteki fikrine, kafir varlığına, homojen bir birlikteliğe belki Saint Simoncular gibi düşmeleri arkada gömlek giyebilecek, birbirini destekleyebilecek, yedekeleyebilecek bir Müslüman topluluğa iman ediyordu. Cemaate o kadar inanyordu ki, Yeni Devir'deki yazılarında tüm cemaatleri toplayan bir dergi projesinden bahsediyordu; *Dayanışma* yazısını yazarken de aynı kaygı içindeydi.

İsmet Özel'den bahsederken egolarını gözümüze sokmaya çalışanlar cemaatleşme, dayanışma, aynı siperden bahsetme yazılarını görmüyor... Bunları görmeyenler Ali Buluç, Selahaddin Eş, Enes Harman, Burhan Kavuncu, Süleyman Çobanoğlu, Gökhan Özcan gibi pek çok isim hakkında yazdığı unuttur, yok sayar!

1980'lerdeki fikir hayatı

İsmet Özel komünistken de kafir, Batı, kapitalist dünya sistemi karşıydı, Türklük derken de... Düşüncesinde, şiirinde, varoluşunda devamlılık olan ender yazarlardandır, entelektüel kimliği buradan gelir zaten.

Efendilerin pusatlarına üsttenci bakışını Müslümanlar edinemedi ne yazık ki; ürkek, indirgemeci ve dışlandığı yere girmek için can atan tutumlarından vazgeçemediler.

Müslümanlığı tanıdığı, medeniyet-tek-nik-yabancılaşma üzerinde durduğu erken döneminden sonra bilhassa 12 Eylül sonrasında dünya sistemine, dünya sisteminin Türkiye'deki mekanizmasına, İslami harekete, İslami siyasete yönelik yazılar kaleme aldı, İslamcılarında dünya sistemiyle entegre olma çabalarını görünce kafiri ve kapitalizmi 400 yıl geriletken sistemi kuran Türk kimliğini öne çıkarmaya başladı. Sürekli okuyan, sürekli yenilenen, ekonomi-politik ile dünya sistemini ve Türkiye'deki işleyiş felsefeden şüre kadar pek çok disiplinle, Wallerstein, Braudel, Sombart, Heidegger, Nietzsche, Kant, Hegel, Fichte, Topçu ile açıklayan, sistemin çarklarını ifşa eden, düzeneği anlatan yazılar yazdı. Türkiye'deki düzeni Doğan Avcıoğlu, Kemal Tahir, Şerif Mardin gibi isimlerden çok daha net, içerikli, sahiçi kavramlarla anlattı.

1980'lerde sistemin laiklik kartından, demokrasi güzrine kadar pek çok aracını çözümlleyen İsmet Özel, aradığı Müslüman cemaatine yaklaştı ki 1991'deki itifakla Müslümanların Batı kapitalizmini, küfür düzenini ortadan kaldırmaya değil ona dahil olmaya çalıştığı fark edince, para ve kariyer için yaşadıklarını görünce Türklük vurgusuna geçti. 80'lerdeki İslami hareket söylemi "bu topraklardan" sesleniyordu, hiçbir zaman İran devrimini önemsemedi, hiçbir biçimde İslam devleti, İslam birliği, hilafet söylemlerine kulak kabartmadı.

Dünyada Müslümanlar bir "şey" olmasa bunun ancak Türk milletinin öncülüğünde kafirle çatışmayı göze alma metoduyla gerçekleşeceğini belirtti; bu yüzdendir İslam dünyası kavramını küçümsedi, istihzayla baktı çünkü sahiden bir İslam dünyası olsaydı bir Müslümanın bırakın eziyet çekmesini, bir fiske vurulmasında dahi Müslümanların dünyayı ayağa kaldırması gerektiğini anlattı. Asr-ı Saadet'i nostalji veya hayıflanma için değil, yeni bir İslami cemaat için zikretti, Müslümanların yeni kavram-

larla düşünmeye başlaması, her Müslümanı kardeş kılma hassasiyetini vurguladı.

Müslümanın aldığı karara ihanet etmemesi fikri bugün ne kadar gültüncü öyle değil mi, 80'lerde değildi ama!

Gelenekçilik-modernlik tartışmasını anlamsız gördü, İslami olanın İslami yaşayışla bağlantısını gösterdi, titizlik, sorumluluk, mücadele, üst ahlaki tutum kavramlarını öne çıkardı. Nabza göre şerbet verme, romantizm, sembolizm, soyut ve fantezi düşüncenin karşısında yer aldı. İslami siyasetin kararlılığını, saflığını, gayri İslami olandan kendini ayırabilmesini, düşmana karşı heybetli durmasını belki de en önemlisi "mekki değil mevzi kazanma"yı anlattı. Klasik İslam düşüncesi tartışmalarını tecdid-i hya-reformu diline dolandı, kapitalizme cepheden bakmayan tartışmaların zaman dışlığını gördü, gösterdi.

Türkiye merkezlik

İsmet Özel bulunduğu dönemde bazı kavramların öne çıkmasını biraz da dünya sisteminin işleyişine bağlar; medeniyetçilik gibi... Üç Mesele'de medeniyetin kapitalist karakterini, baskın ve varoluşu tahrif eden yapısını, yabancılaşma ve teknik ile anlatır. Kültür ile medeniyetin ayrılmazlığını, Batılı teknolojinin, sanayinin dünya sistemine eklemlenme olduğunu harlı düşünce dünyasında açık açık yazar. Şair döneminin eğilimlerinin karşısındadır, bu karşıtlığı kaba muhalifliğün ötesinde teklifleriyle birlikte yapar.

Herkesin Türklük deyinca nefret objesine dönüştürdüğü yıllarda "Amerikalı değilim hiç olmayacağım" tişörtü giymesine istihzayla yaklaşanlar bugün Amerikan oyunlarından bahsediyor! Menderes ve Özel'in Türkiye'ye yaptıklarını o furyanın libidosu yüksek zamanlarında da sarahaten anlatır!

Radikalizm cazipken vasat iimmeti yazdı. Fundamentalizmi ve radikalizmi dünya sisteminin Müslümanları bölmeye yönelik girişimleri şeklindeki değerlendirmesinin bugünden bakıldığında ne kadar gerçek olduğu anlaşılır. Geleneği gelecekte değil İslami gelecek perspektifinde değerlendirir, sağcı ya da solcu değil Müslüman olmanın onurunu anlatır, demokrasinin erdemli bir yönetim olması bile cari düzende Müslümanlar için en iyi yönetim biçimi olduğunu kaydeder, sentez arayışlarının karşısına geçer.

Komünistlikten itibaren Rusya-Moskova, Çin-Pekin, AB-Briüksel, İran-Tahrân, Mısır, Suudi Arabistan, Orta Asya merkezliğine, İslami-sosyalist hareketlerin farklı metodlarına karşı Türkiye-İstanbul merkezliğine, Türkiye'nin ve Müslümanların meselelerinin Türkiye'den çözülebileceğini uzun uzun anlatır; "Milli meselemiz beynmiledir" diyen o.

İsmet Özel "Ya güçlünün tattırıklarmı tadıp yavaş yavaş yok olacağız ya kendi ayaklan üzerinde durup millet olacağız" dediğinde Türklük yazıları nedeniyle taşlanıyordu, bugün siyasal, fikri, matbuat alanını bu söz belirlemiyor mu? Ya da bize özgü yol... O bütün yazılarında ne demokrasinin tek partisi, ne komünizm ne kapitalizm ne milletçilik ne muhafazakarlık dediğinde üçüncü yoldan, bize özgü olandan bahsediyordu.

Dünya nasıl değişir?

Halkın Dostları'yayken de Hakk'ın Dostları'nın yanında da, güçlü millet vurgusunda da hiçbir zaman kitleleri ölçü görmedi, İntibak yazısında olduğu gibi avamın öneri getiremeyeceği, getirilen önerileri kabul edeceği düşüncesinden hiçbir zaman sapmadı.

Belki de lümpenliğin yükselişi "halksa kal'am onu kal'a kılan benim" bakış açısının yitirilmesinden ileri geliyor. Dünya sistemiyle, kapitalist küfür düzeniyle kavgasında Müslümanlara en çok "düşmanı gösteriyorlar, ona saldırıyoruz / siz gidin artık / düşman dağıldı dedikleri / bir anda / anlaşılıyor / baştan beri bütün yenik düşenlerle / aynı kışkırtmışız" ikazında bulunur, kullanılmayacağı, aparata dönüşmemeyi salık verir; başarır mı... bunu Allah'ın ve devletin gölgesinde yaşamaya mecbur ve alışmış insan varlığının kavraması belki de şimdilik mümkün değil.

Sivil dayanılmaz yüreği düşüncesinin, şiirinin, ontolojisinin her kıvrımında attı, düşüncesindeki sahiçilik haramla, parayla, kariyerle ilişkisinin yokluğundan gelir.

Çok da zorlamamak gerek, modern dünyada nasıl Müslüman olunur yahut dünya nasıl değişir diye büyük teorilere bakmayın, "ölümü pahasına haram yemeyen"ler çoğaldığında bakmışsın ki dünya zaten değişmiştir.

Erdemler risalesine İsmet Özel'den eklenecek çok tutum var, Müslüman olmanın sorumluluğunu örtenler, dejenerasyondan yakınıp, bize ne oldu yazıklaşmasına girişebilirler. Dünyayı Peygamber Efendimizin yancağızında oturup "tam düşecekken tutduğum tuğlayı / kendime Rab bellemeyeceğim" diyenler değiştirir.

@Ercnyldrm